

det blev anpriist i offentlige Tidender, og mange flere, end jeg kunde kjøbe Eiendomme fra, henvendte sig til mig i en Række af Aar derefter, før at afhande mig deres Gaarde paa samme Maade. Det maa derfor vistnok forundre mig, at efter en Snees Aars Forløb alt Saadant kan være glemt, at man kan ansee Fæsteforholdet for saa skadeligt, at man kan forlange en Lyngslov til at afløse det, og til at henvise Forholdet under Grundlovens § 87. Jeg har ikke senere fortrydt, at jeg dengang anvendte min Formue paa den Maade, skjøndt jeg kunde have anvendt den paa andre Maader, hvorved jeg havde høstet meget større pecuniære Fordele. De Folk, som dengang indgik med mig og bleve Fæstere, have heller ikke fortrydt det, og det Forhold, som bør være mellem en god Huusbond og gode Fæstere, troer jeg, finder Sted hos os. Det er et smukt Forhold, som finder Sted mellem en retskaffen Godseier og en retskaffen Fæster; det er ikke der saaledes som i andre Forhold, hvor Alt skal afsieies med Guldvægten og afføres med Solvkniven. Godseieren, som ifølge sin Dannelse maa have en højere Grad af Kundskab, og som almindeligt har en højere Grad af Formue, vil hos sig føle Tilskyndelse til at anvende disse Fordele til at gjøre de Folk lykkelige, som han staaer i saa nær Berørelse med, som han som oftest er opfødt og opvokset med, som han maa leve i Familieforhold til, og som han maa elske som Søstre og Brødre; og denne Velvillighed fra den ene Side bliver ogsaa gjengjældt fra den anden Side; thi der er almindeligviis et godt og taknemmeligt Hjerte i vor Almuestand. Ja, det er et smukt og agtværdigt Forhold, og det gjør mig derfor ondt, at det skal sønderlides med de Staalfløer, som nu strække sig ud derimod.

Men, ogsaa affeet fra disse Forhold, troer jeg dog ikke, at Fæstevæsenet skulde være saa forkasteligt, som Mange ville gjøre det. Det kan dog ikke være Meningen, at man vil, at Enhver skal eie den Eiendom, som han driver. Man har jo vel sagt, at der for Fæstere ikke kunde være Anledning til at gjøre det ud af Jorden, som kunde gøres, da hans Eiendomsbesiddelse er usikker. Men har Erfaringen ikke i andre Lande vist det Modsatte? Hvor-

ledes er Holsteen blevet til Holsteen? Er det ikke ved sine Forpagtere? Og det er kun Tidssforpagtere, der der besidde Jorderne. Og det engelske ubmærkede Aylsbrug? Er det ikke atter Forpagterne, og ikke Eierne, der have opdyrket de engelske Jorder? I Belgien, i Frankrig ligeledes. — Det er i mine Tanker godt, at der er alle Slags Varer paa et Marked. Jeg troer, at det er godt, at der i den Baresfort, Eiendomme, er Selveiendom til, hvor en Mand, der har Penge i Lommen, kan gaae hen og kjøbe sig en Gaard og der sidde fri paa sit Egget; men jeg troer ogsaa, at det er godt, at der er Eiendomme i Landet, hvor en Mand, der er opvokset under Iffe-Rigdom, men ved Uerlighed, ved Bindstibelighed og ved Flid har tjent sig en lille Formue, ogsaa ved den kan komme i Besiddelse af et Iffe-Eiendomssted.

Man har meent, at en Lyngslov som den foreslaaede ikke skulde være noget saa Sært, at de Foranstaltninger, som af Regjeringen til forskjellige Tider ere gjorte i Anledning af Hovoriets Bestemmelse og dets Afføffelse og i Anledning af Tienden, skulde være det lig; men jeg mener dog, at der er stor Forskjel paa, enten man ved Lov forbyder en enkelt Maade at benytte sin Eiendom paa, en enkelt Maade at tage Afgift af den paa, eller man tager Eiendommen bort, reent tager den fra mig. Jeg vil slutte disse Bemærkninger med et Ord, som jeg hørte udtale, da jeg for to Aar siden var i London, af en anseet Londonner, idet han nemlig yttrede: „Er det ved Lyngslove, de i Danmark ville befæste deres unge Frihed, saa forstaae vi Engländerne os ikke paa Frihed“.

Woltke: Jeg havde ikke tænkt at tage Ordet i denne Sag paa Grund af min personlige og forhenværende offentlige Stilling; men jeg troer dog at maatte motivere, hvorfor jeg agter at stemme mod denne Sags videre Fremme. Det er ikke paa Grund af den Gjensstand, den angaaer; men det er paa Grund af det Princip, der ligger til Grund for den, nemlig, at Regjeringen eller Lovgivningsmagten skal gribe ind i de private Contractforhold, det være sig, at de angaae det Ene eller det Andet. Gives der fra Regjeringen Autorisation til at gribe ind i saa vigtig en Sag som denne, vil det ikke mangle, at lignende